

Bilaga till VB – Fixartjänster för personer under 75 år med funktionsnedsättning

I Stockholms stad kan personer över 75 år få avgiftsfri hjälp med enklare vardagssysslor, så kallade fixartjänster. Tjänsten ges med stöd av lagen om vissa kommunala befogenheter (2009:47). Syftet med tjänsten är att förebygga fallskador och att förebygga andra skador som vissa riskfyllda vardagssysslor kan orsaka. Under året har äldreförvaltningen och socialförvaltningen utrett möjligheten att även införa fixartjänster för personer under 75 år med funktionsnedsättningar.

Av utredningen framgår att fixartjänster kan erbjudas till andra personer än de som omfattas av befogenhetslagen om:

1. tjänsten erbjuds till alla kommuninvånare
2. målgruppen finns specificerad genom annan lag
3. tjänsten bedöms som bistånd enligt speciallagstiftning

Att tillgängliggöra tjänsten enligt punkt 1 är inte aktuellt eftersom avsikten med tjänsten inte är att erbjuda den till alla kommuninvånare oavsett om den enskilde har behov eller inte. Även förutsättningar enligt punkt 2 saknas eftersom stöd för att erbjuda fixartjänster till personer som är yngre än 67 år inte finns formulerad i lagstiftning. Befogenhetslagen medger endast att tjänsten erbjuds från 67 år och uppåt. Stöd kan däremot sökas i speciallagstiftning, i detta fall socialtjänstlagen, SoL, i enlighet med punkt 3.

Kriterier för fixartjänster enligt socialtjänstlagen

För att erbjuda fixartjänster enligt SoL behöver handläggning ske enligt sedvanlig handlägningsprocess. Fixartjänster är inte en insats som socialnämnden är ålagd att tillhandahålla enligt 4 kap 1 § SoL, men kan däremot vara en insats enligt 4 kap 2 § SoL utifrån särskilt formulerade bedömningskriterier i kommunala riktlinjer. Kriterier för bedömning ska vara objektiva.

Följande grundkriterier skulle kunna utgöra förutsättningar för berättigande till fixartjänster:

- Den enskilde är 18 år eller äldre (och går inte i grundskola eller särskola, där har föräldrarna fortsatt föräldraansvar)
- Den enskilde bor i ordinärt boende

Utredningen har därefter kommit fram till två olika alternativ för vidare precisering av kriterier:

Alternativ 1

- *Personer 75 år och äldre:* Fixartjänster erbjuds enligt befogenhetslagen på samma sätt som idag. Ingen handläggning.
- *Personer mellan 65 och 74 år:* Fixartjänster erbjuds till personer som har en eller flera pågående insatser enligt SoL eller LSS. Ansökan handläggs förenklat enligt 4 kap 2 a § SoL.
- *Personer mellan 18 och 64 år:* Fixartjänster erbjuds till personer som har en eller flera pågående insatser enligt SoL eller LSS. Ansökan handläggs enligt 4 kap 2 § SoL.

Att endast ge personer med pågående insatser enligt SoL möjlighet att ansöka om fixartjänster ses inte som förenligt med likställighetsprincipen i 2 kap 3 § kommunallagen (2017:725). Bedömning behöver göras utifrån den enskildes individuella behov oavsett typ av pågående insats.

Alternativ 2

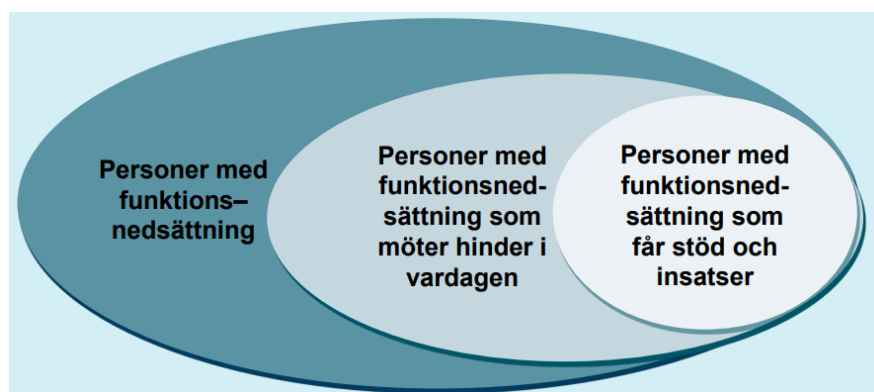
- *Personer 67 år och äldre:* Fixartjänster erbjuds enligt befogenhetslagen. Ingen handläggning.
- *Personer mellan 18 och 66 år:* Fixartjänster är en förebyggande insats utan krav om pågående insatser enligt SoL eller LSS. Ansökan handläggs enligt 4 kap 2 § SoL.

För att behålla tjänstens syfte om att verka förebyggande bör alternativ 2 övervägas. Att endast erbjuda fixartjänster till yngre

personer som redan har behov av insatser medför att tjänsten får ett annat syfte än vad dagens fixartjänst har.

Förutsättningar

Det förs ingen statistik över antal personer med någon form av funktionsnedsättning, men enligt Socialstyrelsen bedöms cirka 20 procent av Sveriges befolkning ha en funktionsnedsättning. Av dessa förväntas två tredjedelar möta hinder i sin vardag eller vara i behov av stöd och insatser. Nedanstående bild illustrerar denna förekomst av funktionsnedsättning, behov av stöd samt tilldelning av insatser och stöd. En liknande fördelning kan tänkas föreligga i Stockholms stad.

Källa: Insatser och stöd till personer med funktionsnedsättning – Lägesrapport 2018, Socialstyrelsen.

Kostnadsberäkning om vad ett införande av fixartjänster till personer under 75 år skulle innebära är svår att göra. Detta eftersom

- uppgifter om antal personer som skulle omfattas saknas
- enhetlig statistik om antal personer som idag tar del av fixartjänsten saknas

Både den här utredningen och äldreombudsmannens rapport 2017 vittnar om att vad som erbjuds som fixartjänst skiljer sig åt mellan stadsdelsförvaltningarna. Även de äldres utnyttjande av tjänsten varierar, vilket inte kan förklaras med stadsdelarnas variation i befolkningsmängd. Dock kan slutsatser dras om att ett eventuellt införande av fixartjänster till personer under 75 år förväntas medföra ökade kostnader för staden i form av bland annat ökade resurser och personalkostnader. Vid ett införande bör även tjänsten som sådan preciseras för att minska variationerna mellan stadsdelsförvaltningarna i staden.